МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ „КОНТИНУИТЕТ, ЕДИНСТВО, КУЛТУРНО И ЕЗИКОВО РАЗНООБРАЗИЕ В ЮГОИЗТОЧНА ЕВРОПА“, 9 октомври 2024, София

Маламир Спасов
Институт за балканистика с Център по тракология, Българска академия на науките

INTERNATIONAL CONFERENCE „CONTINUITY, UNITY, CULTURAL AND LINGUISTIC DIVERSITY IN SOUTHEASTERN EUROPE“, OCTOBER 9TH 2024, SOFIA

Malamir Spassov
Institute of Balkan Studies & Center of Thracology, Bulgarian Academy of Sciences

В рамките на проект „Континуитет, единство, културно и езиково разнообразие в Югоизточна Европа / Continuity, Unity, Cultural and Linguistic Diversity in Southeastern Europe“, осъществяван от Института за балканистика с Център по тракология при Българската академия на науките и Института за изследване на Югоизточна Европа при Румънската академия по силата на договор между двете академии, на 9 октомври 2024 г. в София се проведе едноименна научна конференция. Учени от четири държави представиха своите научни доклади в Първа заседателна зала на Софийския университет.

В своя откриващ доклад „Названията за ‘боб (*Phaseolus vulgaris)*’ в българските говори в Румъния“ **Дарина Младенова** (Софийски университет, „Св. Климент Охридски“), специалист по общо, индоевропейско и балканско езикознание, синтезира изследванията си върху българските говори в Румъния, въз основа на Отвъддунавския електронен корпус, разглеждайки названията за ‘боб’, като първо съпостави диалек-тните названия в метрополията, след което ги анализира в сравнение с румънските диалектни названия за ‘боб’. В следващия доклад, озаглавен „On Genealogical Fluctuations in the Greek, Slavonic, and Romanian Versions of the *Palaea Historica*“, специалистът по историческа лингвистика, балканската история и православната агиография **Михаил-Джордже Хънку** (Институт за изследване на Югоизточна Европа при Румънската академия, Букурещ, Румъния), разгледа един от аспектите в разнообразната традиция на византийския апокрифен текст от IX в., в който е обобщена историята на Стария завет до царуването на Давид, сравнявайки два славянски и един румънски превод.

Докторантката **Паола Грасо** (Университет Ка’ Фоскари, Венеция), гостуваща като млад учен на ИБЦТ в рамките на НПП „Развитие и утвърждаване на българистиката в чужбина“, в доклада си „Translation Strategies for Deverbal Adjectives in the Old Bulgarian Versions of Orations 38 and 39 by Gregory of Nazianzus“ запозна аудиторията с нейните изследвания върху техниките за предаване на гръцки прилагателни имена със суфик-си -τός, -τέος и -τικός в старобългарските преводи от края на IX в. и началото на X в. на възникналите ок. 380 г. хомилии на Григорий Богослов. В

следващия доклад, озаглавен „Mistake or Decision? On Some Erroneous Parallels in the Two South-Slavonic Translations of the Synaxarial Verses“, **Екатерина Дикова** (ИБЦТ–БАН / Университет Инсбрук), филолог медиевист, специалист по средновековни преводи от гръцки в южнославянска среда, реторика и диахронна лингвистика, представи някои гръцко-славянски съответствия, които извън контекста изглеждат погрешни, но могат да бъдат обяснени със стремежа на преводачите да следват сложната система за версификация на източника, който превеждат, заедно с неговия механизъм да разказва много в лаконични съобщения. **Лора Тасева** (ИБЦТ–БАН), учен старобългарист, занимаващ се с рецепцията на византийската литература сред балканските славяни, издания на средновековни ръкописи, гръцко-славянска лексикография и историческа ономастика, изнесе доклад, озаглавен: „Erkennung und Wiedergabe von Ortsnamen aus byzantinischen Synaxarien in südslavischen Übersetzungen“. В него тя систематизира начините за предаване на топоними от три византийски сбирки в техните общо шест славянски превода, възникнали от края на X до XIV в., и изнесе примери за сполучлив и несполучлив превод поради неразпознаване, а също и на адаптация към познанията на приемащата среда.

В своето научно съобщение на тема „The Medieval Balkans in the Chronicles of Veit Arnpeck“ докторантът медиевист **Милен Петров** (ИБЦТ–БАН), разгледа основните източници, които баварският историк и монах Файт Арнпек използва, за да представи събития от историята на Югоизточна Европа, анализирайки как културният трансфер на информация е помогнал за оформянето на неговите творби, обхващащи периода от Ранното до Късното Средновековие. В последвалия доклад „Éducation ecclésiastique et missions apostoliques dans la Péninsule Balkanique au XVIIe siècle. Le diocèse de Nikopol“ румънският историк, антрополог и балканист **Кристина Кодарча** (Институт за изследване на Югоизточна Европа при Румънската академия) представи част от своето по-широко изследване върху формирането на епархийски и мисионерски клир в католическите общности на Балканите през XVII в. въз основа на докумен-

ти, открити в Рим. След това **Орлин Събев** (ИБЦТ–БАН), историк османист, фокусиран върху османското / мюсюлманското образование, пренесе аудиторията още по-напред във времето с доклада си, озаглавен „18th-Century Ottoman Documents about the Wallachian Boyars Settled in Arbanassi, Bulgaria“, в който разгледа неизследвани османски документи от началото на XVIII в., свързани със заселването на влашки боляри в село Арбанаси след установяването на фанариотския режим във Влашко и Молдова (1711–1821 г.). В своя закриващ доклад „The Story of a Farce Which Turned into a Prophecy: The Literary Miniature "*Emil Gayk*" by the Romanian Absurdist Urmuz“ културният историк, литературен компаративист и балканист **Маламир Спасов** (ИБЦТ–БАН), запозна присъстващите с един румънски модернистичен текст от първата четвърт на XX в. – пародия на войната, който се превръща от притча в пророчество, ако бъде анализиран от съвременно морално-философско и историко-политическо гледище.

В оживената дискусия след всеки доклад учените от различни области разменяха ползотворно идеи и обогатяваха гледните точки към съответната проблематика. Поради независещи от организаторите причини, аудиторията не можа да се запознае с докладите на няколко специалисти-лингвисти от Института за изследване на Югоизточна Европа при Румънската академия, както следва: **Оана Уца Барбулеску** („The Morphosyntax of Istro-Romanian Possessives“ [Морфосинтаксис на истро-румънските притежателни местоимения]), **Симона Николае** („Avatarurile unei traduceri: epigrama palatină XII 162 [Аватари на превода: Палатинска епиграма XII 162]) и **Каталина Ваташеску** („Concordances entre les langues de l'Europe du Sud-est, concernant les coutumes printanières communes ayant pour rôle d'assurer le bien-être“ [Съответствия между езиците на Югоизточна Европа в общите пролетни обичаи за осигуряване на благополучие]). Оставаме с надеждата, че техните научни статии ще се появят наред с изнесените доклади в едно бъдещо издание, посветено на конференцията.